

Kuluttajahintaindeksi

2011, lokakuu

Inflaatio lokakuussa 3,5 prosenttia

Tilastokeskuksen laskema kuluttajahintojen vuosimuutos eli inflaatio oli lokakuussa 3,5 prosenttia. Syyskuussa se oli 3,7 prosenttia.

Suomen inflaatiomittarit, lokakuu 2011

	Pisteluku	Vuosimuutos	Kuukausimuutos
Kuluttajahintaindeksi 2010=100	104,3	3,5 %	0,2 %
Elinkustannusindeksi 1951:10=100	1 827		
Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi 2005=100	114,8	3,2 %	0,2 %
Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi kiintein veroin 2005=100	114,1	2,8 %	0,2 %

Kuluttajahintoja nosti lokakuussa viime vuodesta eniten asumisen ja ravinnon kallistuminen. Asumisen hintaa nostivat erityisesti energian, korkojen, osakehuoneistojen ja kiinteistöjen kallistuminen sekä vuokrankorotukset. Elintarvikkeiden hintoja nosti taas ennen kaikkea alkoholittomien juomien, makeisten ja jäätelön, lihan sekä vilja- ja maitotuotteiden kallistuminen. Myös ajoneuvojen polttoaineiden ja ravintola- ja kahvilapalvelujen hintojen nousu vaikutti inflaatioon. Lokakuun inflaatiota hillitsi eniten kulutuselektroniikan halpeneminen edellisestä vuodesta. Syyskuusta lokakuuhun kuluttajahinnat nousivat 0,2 prosenttia.

Tilastokeskuksen haastattelijat keräävät indeksiä varten kaiken kaikkiaan noin 50 000 hintatietoa 483 hyödykkeestä noin 2 700 liikkeestä aina kuukauden puolivälissä. Lisäksi noin 1 000 hintatietoa kerätään keskitetysti. Kuluttajahintaindeksin 2005=100 käyttäjän käsikirja löytyy kuluttajahintaindeksin kotisivulta tilastokeskus.fi-palvelusta. Uusi, kuluttajahintaindeksin 2010=100, käyttäjän käsikirja julkaistaan myöhemmin.

Euroalueen inflaatio lokakuussa ennakkotietojen mukaan 3,0 prosenttia

Yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin ennakkotietojen mukaan euroalueen inflaatio oli lokakuussa sama kuin syyskuussa, 3,0 prosenttia. Suomen vastaava inflaatio oli lokakuussa 3,2 prosenttia.

Yhdenmukaistetussa kuluttajahintaindeksissä ei ole mukana omistusasumista, rahapelejä, kulutus- ja muiden luottojen korkoja, omakotitalon palovakuutusta eikä ajoneuvoveroa. Yhdenmukaistettuun kuluttajahintaindeksiin kuuluvat kulutuserät ja laadintasäännöt on määritelty EU-asetuksin.

Eurostatin arvio euroalueen inflaatiosta perustuu jäsenmaiden ennakkotietoihin ja energian hinnankehitykseen. Eurostat julkaisee lokakuun yksityiskohtaiset yhdenmukaistetut kuluttajahintaindeksit 16. marraskuuta. Tiedot EU-maiden inflaatiosta löytyvät Eurostatin kotisivuilta, [eurostat](http://ec.europa.eu/eurostat) (<http://ec.europa.eu/eurostat>).

Kiinteäveroisen yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin vuosimuutos lokakuussa 2,8 prosenttia

Yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin vuosimuutos oli lokakuussa 3,2 prosenttia ja markkinainflaatiota mittaavan kiinteäveroisen indeksin 2,8 prosenttia. Vuoden aikana tehtyjen hyödykeveromuutosten kuluttajahintoja nostava yhteisvaikutus oli näin ollen 0,4 prosenttiyksikköä. Sekä yhdenmukaistetun että kiinteäveroisen kuluttajahintaindeksin kuukausimuutos oli lokakuussa 0,2 prosenttia. Lokakuussa ei ollut veromuutoksia.

Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi kiintein veroin

Kuluttajahintaindeksin mittaama inflaatio koostuu pääosin yritysten ja julkisen sektorin hinnoittelemissa tuotteista ja palveluista sekä arvonlisä- ja hyödykeveroista. Yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin kuvaamasta yksityisestä kulutuksesta noin 25 prosenttia on arvonlisä- ja muita veroja. Kiinteäveroinen indeksi perustuu yhdenmukaistettuun kuluttajahintaindeksiin, joten indeksien painorakenne ja hintatiedot ovat samat. Kiinteäveroinen indeksi lasketaan menetelmällä, jossa verokanta pidetään kiinteänä perusajankohtaan nähden. Veromuutosten yhteydessä kiinteäveroisesta indeksistä poistetaan veromuutoksen vaikutus hyödykkeiden hintoihin. Veromuutosten hintavaikutus saadaan vertaamalla yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin ja kiinteäveroisen indeksin kehitystä.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Kuluttajahintaindeksi 2010=100 hyödykeryhmittäin.....	4
Liitetaulukko 2. Elinkustannusindeksi 1951:10=100.....	5
Liitetaulukko 3. Kuluttajahintaindeksin vuosimuutokset.....	7
Liitetaulukko 4. Kuluttajahintaindeksi 2000=100.....	8
Liitetaulukko 5. Kuluttajahintaindeksi 2005=100.....	8

Kuviot

Liitekuviot

Liitekuvio 1. Kuluttajahintaindeksin ja yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin vuosimuutokset, tammikuu 2001 - lokakuu 2011.....	9
Liitekuvio 2. Kuluttajahintaindeksin vuosimuutokseen eniten vaikuttaneita hyödykkeitä, lokakuu 2011.....	9
Liitekuvio 3. Yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin ja yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin kiintein veroin vuosimuutokset, tammikuu 2007 - lokakuu 2011.....	10
Liitekuvio 4. Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi 2005=100; Suomi, Euroalue ja EU.....	10
Laatuseloste: Kuluttajahintaindeksit.....	11

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Kuluttajahintaindeksi 2010=100 hyödykeryhmittäin

Vuosi	Kuukausi	Hyödykeryhmä												
Kokonaisindeksi		0	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Paino		1 000,0	134,0	56,9	53,1	228,2	56,9	49,7	130,4	24,0	123,9	5,1	70,5	67,4
2010		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2010	I	98,8	99,5	99,9	92,7	98,0	98,7	99,2	98,3	101,6	99,9	98,7	100,6	99,7
	II	99,1	99,5	100,0	95,9	98,3	99,0	99,7	97,9	102,2	100,2	98,7	101,2	99,7
	III	99,7	100,0	99,9	101,1	98,5	99,6	100,1	99,1	99,0	100,6	98,7	101,1	99,5
	IV	100,0	100,6	99,8	102,6	98,7	99,7	100,3	100,1	98,2	100,5	98,7	101,3	99,8
	V	99,9	98,8	99,7	101,9	99,3	99,7	100,4	100,1	101,5	100,1	98,7	101,2	99,7
	VI	100,0	98,8	99,7	101,3	99,9	99,7	100,2	100,6	100,3	99,8	98,7	101,4	99,5
	VII	99,3	98,4	100,0	93,2	100,3	98,9	98,8	101,1	101,5	99,3	98,7	98,0	99,5
	VIII	99,8	98,6	100,1	98,0	101,0	100,0	99,5	100,2	103,2	99,4	98,7	98,6	99,7
	IX	100,3	100,1	100,1	102,4	101,0	100,7	100,0	100,2	99,3	99,9	102,6	98,4	100,5
	X	100,7	100,9	100,2	103,5	101,3	101,2	100,7	100,3	97,9	100,2	102,6	99,1	100,7
	XI	101,0	101,9	100,2	103,9	101,7	101,4	100,5	100,4	97,2	100,0	102,6	99,6	100,7
	XII	101,4	103,0	100,3	103,3	102,2	101,3	100,6	101,8	98,2	100,0	102,6	99,4	100,9
2011	I	101,8	104,1	100,9	96,0	104,0	100,5	100,2	102,1	99,9	99,9	102,6	100,8	101,9
	II	102,4	106,4	100,6	98,5	104,1	101,3	100,2	102,2	99,9	100,2	102,6	101,5	102,1
	III	103,0	106,7	100,6	101,6	104,6	102,0	100,3	103,8	99,3	100,0	102,6	101,8	102,3
	IV	103,2	106,7	100,5	102,4	104,8	102,3	100,7	104,3	98,8	99,8	103,2	101,9	102,6
	V	103,2	105,8	100,6	102,0	105,6	102,3	100,8	104,0	98,6	99,7	103,2	102,3	103,3
	VI	103,5	106,2	100,6	100,4	106,4	102,0	100,8	104,8	97,5	99,8	103,2	103,0	103,4
	VII	103,2	105,2	100,6	94,1	106,9	101,5	100,8	105,1	99,4	99,8	103,2	103,1	103,5
	VIII	103,6	105,2	100,6	100,4	107,7	102,5	100,9	104,4	98,3	98,8	103,2	103,4	104,4
	IX	104,1	106,1	101,1	104,6	108,0	102,9	100,9	104,1	97,1	98,9	103,5	103,4	104,7
	X	104,3	106,6	101,2	105,3	108,1	103,2	101,3	104,3	95,9	99,9	103,5	102,7	104,8
Kuukausimuutos, %	2011:09 - 2011:10	0,2	0,5	0,1	0,8	0,1	0,3	0,5	0,2	-1,3	1,0	0,0	-0,7	0,1
Vuosimuutos, %	2010:10 - 2011:10	3,5	5,6	1,0	1,8	6,7	1,9	0,7	3,9	-2,0	-0,4	0,9	3,6	4,1
HYÖDYKERYHMÄT														
0. Kokonaisindeksi														
01. Elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat														
02. Alkoholijuomat ja tupakka														
03. Vaatetus ja jalkineet														
04. Asuminen, vesi, sähkö ja muut polttoaineet														
05. Kalusteet, kotitalouskoneet ja yleinen kodinhoito														
06. Terveys														
07. Liikenne														
08. Viestintä														
09. Kulttuuri ja vapaa-aika														
10. Koulutus														
11. Ravintolat ja hotellit														
12. Muut tavarat ja palvelut														

Liitetaulukko 2. Elinkustannusindeksi 1951:10=100

Vuosi	Tammi- kuu	Helmi- kuu	Maalis- kuu	Huhti- kuu	Touko- kuu	Kesä- kuu	Heinä- kuu	Elo- kuu	Syys- kuu	Loka- kuu	Marras- kuu	Joulu- kuu	Vuosi- keski- arvo
1951	100	100	100	.
1952	102	101	101	101	101	101	101	101	101	102	102	102	101
1953	102	103	103	103	103	103	103	103	103	104	103	102	103
1954	104	104	103	104	104	103	104	104	104	104	98	98	103
1955	98	98	98	99	99	99	99	100	100	101	101	101	100
1956	104	107	108	108	110	110	111	112	113	113	118	118	111
1957	120	120	120	121	122	122	124	125	126	127	127	128	124
1958	129	130	130	132	133	132	132	132	132	132	133	133	132
1959	133	133	133	132	133	133	133	133	134	136	136	136	134
1960	136	136	137	138	138	138	139	138	138	139	140	140	138
1961	140	140	140	140	140	140	140	140	140	141	142	142	141
1962	143	143	144	145	146	146	148	148	148	150	150	150	147
1963	150	151	151	153	153	153	154	154	156	158	158	158	154
1964	164	165	167	169	170	170	170	171	172	173	173	174	170
1965	175	175	176	177	177	178	179	179	179	180	180	180	178
1966	181	181	182	183	184	184	185	186	187	188	189	189	185
1967	191	192	192	193	193	194	195	195	197	198	202	203	195
1968	205	207	210	211	211	213	213	213	214	215	215	215	212
1969	215	215	214	216	216	217	217	217	218	218	218	218	217
1970	220	221	221	222	222	222	223	223	224	224	225	225	223
1971	228	229	231	232	233	237	239	241	243	243	244	245	237
1972	242	245	247	251	253	254	256	257	259	260	262	262	254
1973	265	267	269	272	277	280	288	292	295	297	299	303	284
1974	305	314	317	324	328	329	335	340	348	351	353	354	333
1975	364	369	375	383	387	388	394	399	405	411	415	418	392
1976	426	432	436	440	441	442	450	456	460	465	468	469	449
1977	476	482	489	493	500	506	510	518	520	522	524	525	506
1978	526	532	533	536	544	544	545	547	551	554	557	556	544
1979	560	567	571	576	578	582	585	588	593	596	601	604	583
1980	611	620	626	638	645	648	651	660	669	676	682	686	651
1981	693	699	708	717	727	731	734	736	745	752	752	755	729
1982	767	771	780	786	799	800	806	804	806	809	812	823	797
1983	830	834	839	849	860	871	875	876	881	883	891	890	865
1984	898	902	908	914	924	926	929	933	939	944	944	945	925
1985	955	959	968	973	983	985	986	987	989	990	991	992	980
1986	999	1003	1005	1009	1013	1018	1019	1021	1021	1024	1024	1025	1015
1987	1035	1039	1044	1049	1050	1053	1053	1056	1060	1062	1062	1063	1052
1988	1075	1078	1084	1092	1101	1107	1106	1109	1119	1120	1123	1132	1104
1989	1137	1143	1156	1167	1171	1182	1181	1182	1195	1199	1199	1205	1177
1990	1223	1228	1232	1239	1245	1248	1250	1256	1262	1266	1266	1264	1248
1991	1283	1290	1291	1296	1302	1301	1300	1302	1304	1306	1307	1313	1300
1992	1320	1323	1327	1332	1333	1336	1334	1332	1337	1342	1344	1340	1333
1993	1354	1359	1360	1365	1366	1364	1361	1359	1362	1364	1362	1361	1361
1994	1357	1362	1365	1368	1368	1382	1382	1385	1388	1389	1385	1383	1376
1995	1383	1387	1388	1389	1390	1394	1393	1391	1393	1393	1389	1387	1390
1996	1390	1394	1396	1398	1401	1401	1400	1397	1400	1402	1398	1399	1398

Vuosi	Tammi- kuu	Helmi- kuu	Maalis- kuu	Huhti- kuu	Touko- kuu	Kesä- kuu	Heinä- kuu	Elo- kuu	Syys- kuu	Loka- kuu	Marras- kuu	Joulu- kuu	Vuosi- keski- arvo
1997	1398	1400	1405	1412	1415	1417	1417	1420	1423	1426	1425	1425	1415
1998	1427	1426	1429	1436	1435	1438	1435	1437	1441	1441	1438	1437	1435
1999	1434	1437	1441	1451	1455	1454	1452	1453	1457	1460	1460	1466	1452
2000	1466	1476	1485	1490	1497	1504	1505	1507	1519	1520	1519	1517	1501
2001	1514	1522	1529	1536	1548	1550	1542	1544	1552	1549	1543	1542	1539
2002	1548	1551	1559	1565	1569	1566	1563	1563	1568	1572	1568	1567	1563
2003	1569	1580	1584	1582	1580	1578	1570	1572	1579	1577	1575	1577	1577
2004	1572	1581	1576	1576	1578	1577	1575	1579	1585	1590	1583	1584	1580
2005	1575	1585	1591	1595	1591	1595	1591	1595	1604	1603	1598	1600	1594
2006	1595	1607	1612	1621	1623	1624	1620	1626	1629	1633	1634	1635	1622
2007	1632	1642	1655	1663	1661	1663	1662	1664	1671	1677	1680	1678	1662
2008	1695	1703	1719	1721	1730	1736	1734	1742	1750	1750	1741	1736	1730
2009	1732	1733	1734	1734	1731	1735	1724	1729	1732	1723	1725	1726	1730
2010	1729	1735	1744	1749	1747	1751	1742	1749	1757	1764	1768	1777	1751
2011	1783	1794	1804	1807	1808	1813	1808	1815	1823	1827			

Liitetaulukko 3. Kuluttajahintaindeksin vuosimuutokset

Vuosi	Tammi- kuu	Helmi- kuu	Maalis- kuu	Huhti- kuu	Touko- kuu	Kesä- kuu	Heinä- kuu	Elo- kuu	Syys- kuu	Loka- kuu	Marras- kuu	Joulu- kuu	Vuosi- keski- arvo
1980	8,9	9,3	9,7	10,7	11,6	11,2	11,3	12,3	12,9	13,3	13,5	13,7	11,6
1981	13,5	12,8	13,1	12,5	12,7	12,9	12,6	11,5	11,4	11,3	10,4	10,0	12,0
1982	10,7	10,3	10,2	9,6	9,8	9,4	9,8	9,3	8,1	7,6	7,9	9,0	9,3
1983	8,2	8,2	7,5	8,0	7,7	8,9	8,5	9,0	9,4	9,1	9,8	8,6	8,4
1984	8,3	8,2	8,1	8,0	7,4	6,4	6,4	6,7	6,6	6,9	6,0	6,1	7,1
1985	6,4	6,4	6,6	6,5	6,4	6,4	6,1	5,8	5,3	4,9	4,9	5,0	5,9
1986	4,5	4,6	3,8	3,7	3,0	3,3	3,3	3,4	3,3	3,5	3,3	3,4	3,6
1987	3,7	3,5	3,9	3,9	3,7	3,5	3,4	3,4	3,9	3,7	3,7	3,7	3,7
1988	4,2	4,1	4,1	4,4	5,1	5,3	5,2	5,2	5,6	5,6	5,9	6,5	5,1
1989	5,8	6,0	6,6	6,9	6,4	6,8	6,7	6,6	6,8	7,1	6,8	6,5	6,6
1990	7,5	7,4	6,5	6,2	6,2	5,6	5,9	6,2	5,6	5,5	5,6	4,9	6,1
1991	4,9	5,0	4,8	4,6	4,6	4,2	4,0	3,6	3,3	3,2	3,3	3,9	4,1
1992	2,9	2,6	2,8	2,8	2,4	2,7	2,6	2,4	2,6	2,7	2,8	2,1	2,6
1993	2,9	2,9	2,7	2,6	2,6	2,1	2,1	2,1	1,8	1,6	1,3	1,5	2,2
1994	0,2	0,3	0,4	0,2	0,2	1,3	1,6	1,9	1,9	1,9	1,7	1,6	1,1
1995	1,9	1,8	1,7	1,5	1,6	0,9	0,8	0,5	0,3	0,3	0,3	0,3	1,0
1996	0,5	0,5	0,6	0,7	0,7	0,4	0,5	0,4	0,5	0,7	0,7	0,8	0,6
1997	0,6	0,4	0,6	1,0	1,0	1,2	1,2	1,6	1,6	1,7	1,9	1,9	1,2
1998	1,9	1,9	1,8	1,8	1,5	1,5	1,1	1,1	1,3	1,1	0,9	0,8	1,4
1999	0,5	0,8	0,8	1,1	1,4	1,1	1,2	1,1	1,1	1,3	1,6	2,0	1,2
2000	2,2	2,7	3,1	2,7	2,9	3,5	3,7	3,8	4,2	4,1	4,0	3,5	3,4
2001	3,3	3,1	2,9	3,0	3,4	3,0	2,5	2,4	2,2	1,9	1,6	1,6	2,6
2002	2,3	1,8	1,8	1,8	1,3	1,1	1,7	1,4	1,0	1,5	1,6	1,7	1,6
2003	1,4	1,9	1,6	1,1	0,7	0,8	0,5	0,6	0,7	0,3	0,5	0,6	0,9
2004	0,2	0,1	-0,5	-0,4	-0,1	-0,1	0,3	0,4	0,4	0,9	0,5	0,4	0,2
2005	0,2	0,2	1,0	1,2	0,8	1,1	1,0	1,0	1,2	0,8	0,9	1,0	0,9
2006	0,8	0,9	0,9	1,3	1,7	1,7	1,9	1,9	1,5	1,8	2,1	2,2	1,6
2007	2,3	2,2	2,6	2,6	2,4	2,4	2,6	2,3	2,6	2,7	2,9	2,6	2,5
2008	3,8	3,7	3,9	3,5	4,2	4,4	4,4	4,7	4,7	4,4	3,6	3,5	4,1
2009	2,2	1,7	0,9	0,8	0,0	-0,1	-0,6	-0,7	-1,0	-1,5	-0,9	-0,5	0,0
2010	-0,2	0,1	0,6	0,9	1,0	0,9	1,1	1,2	1,4	2,3	2,5	2,9	1,2
2011	3,0	3,3	3,3	3,2	3,3	3,5	4,0	3,8	3,7	3,5			

Liitetaulukko 4. Kuluttajahintaindeksi 2000=100

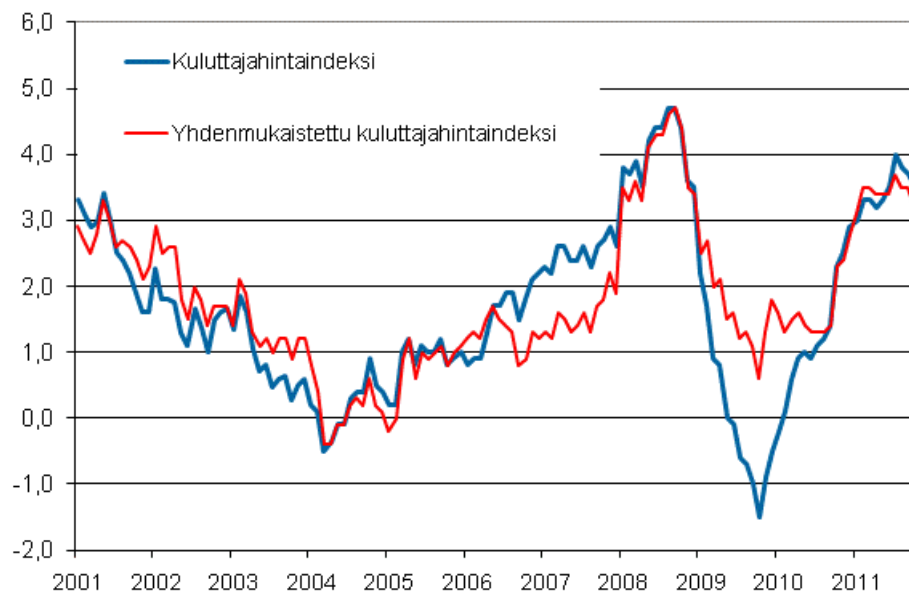
Vuosi	Tammi- kuu	Helmi- kuu	Maalis- kuu	Huhti- kuu	Touko- kuu	Kesä- kuu	Heinä- kuu	Elo- kuu	Syys- kuu	Loka- kuu	Marras- kuu	Joulu- kuu	Vuosi- keski- arvo
2000	98,0	98,8	99,3	99,6	99,9	100,1	99,8	100,2	101,1	101,1	101,1	101,0	100,0
2001	100,9	101,5	102,1	102,5	103,2	103,2	102,4	102,8	103,5	103,3	102,8	102,8	102,6
2002	103,2	103,4	103,9	104,3	104,6	104,3	104,2	104,2	104,5	104,8	104,5	104,5	104,2
2003	104,6	105,3	105,6	105,4	105,3	105,2	104,6	104,8	105,2	105,1	105,0	105,1	105,1
2004	104,8	105,4	105,0	105,1	105,2	105,1	105,0	105,3	105,7	106,0	105,5	105,5	105,3
2005	105,0	105,6	106,0	106,3	106,0	106,3	106,0	106,3	106,9	106,8	106,5	106,6	106,2
2006	106,3	107,1	107,5	108,0	108,2	108,3	108,0	108,4	108,5	108,8	108,9	109,0	108,1
2007	108,8	109,5	110,3	110,8	110,7	110,9	110,7	110,9	111,4	111,7	112,0	111,8	110,8
2008	113,0	113,5	114,5	114,7	115,3	115,7	115,6	116,1	116,6	116,6	116,0	115,7	115,3
2009	115,4	115,5	115,6	115,6	115,4	115,6	114,9	115,2	115,5	114,8	115,0	115,1	115,3
2010	115,2	115,7	116,2	116,6	116,5	116,7	116,1	116,6	117,1	117,5	117,8	118,4	116,7
2011	118,8	119,5	120,2	120,4	120,5	120,8	120,5	121,0	121,5	121,8			

Liitetaulukko 5. Kuluttajahintaindeksi 2005=100

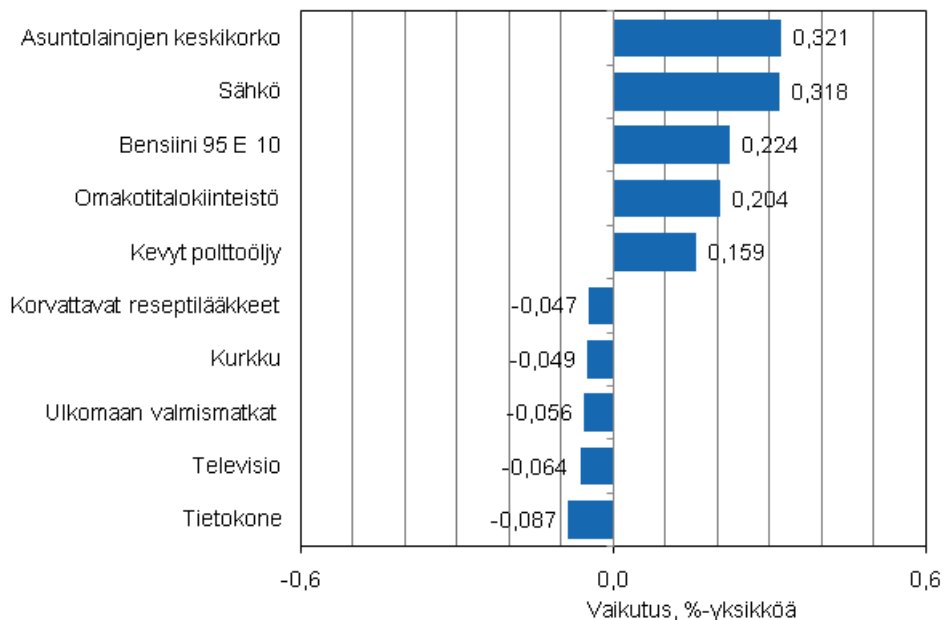
Vuosi	Tammi- kuu	Helmi- kuu	Maalis- kuu	Huhti- kuu	Touko- kuu	Kesä- kuu	Heinä- kuu	Elo- kuu	Syys- kuu	Loka- kuu	Marras- kuu	Joulu- kuu	Vuosi- keski- arvo
2005	99,1	99,8	100,1	100,2	99,9	100,0	99,6	100,0	100,5	100,4	100,2	100,2	100,0
2006	99,9	100,7	101,0	101,5	101,6	101,7	101,5	101,9	102,0	102,3	102,3	102,4	101,6
2007	102,2	102,9	103,6	104,1	104,0	104,2	104,1	104,2	104,7	105,0	105,3	105,1	104,1
2008	106,2	106,7	107,6	107,8	108,4	108,8	108,6	109,1	109,6	109,6	109,1	108,7	108,3
2009	108,5	108,6	108,6	108,6	108,4	108,7	108,0	108,3	108,5	107,9	108,0	108,1	108,3
2010	108,3	108,7	109,2	109,5	109,4	109,7	109,1	109,6	110,0	110,5	110,7	111,3	109,7
2011	111,7	112,4	113,0	113,2	113,2	113,6	113,3	113,7	114,2	114,5			

Liitekuviot

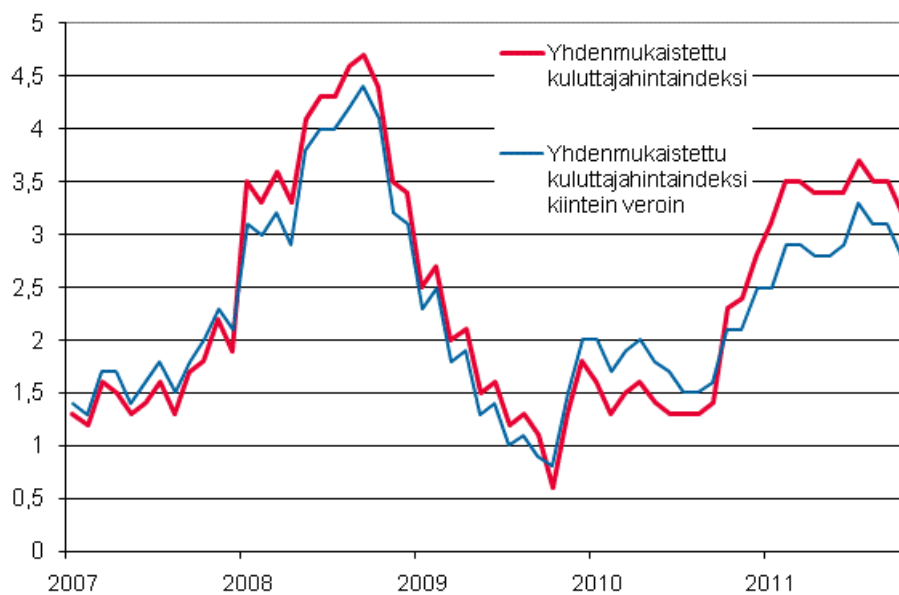
Liitekuvio 1. Kuluttajahintaindeksin ja yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin vuosimuutokset, tammikuu 2001 - lokakuu 2011

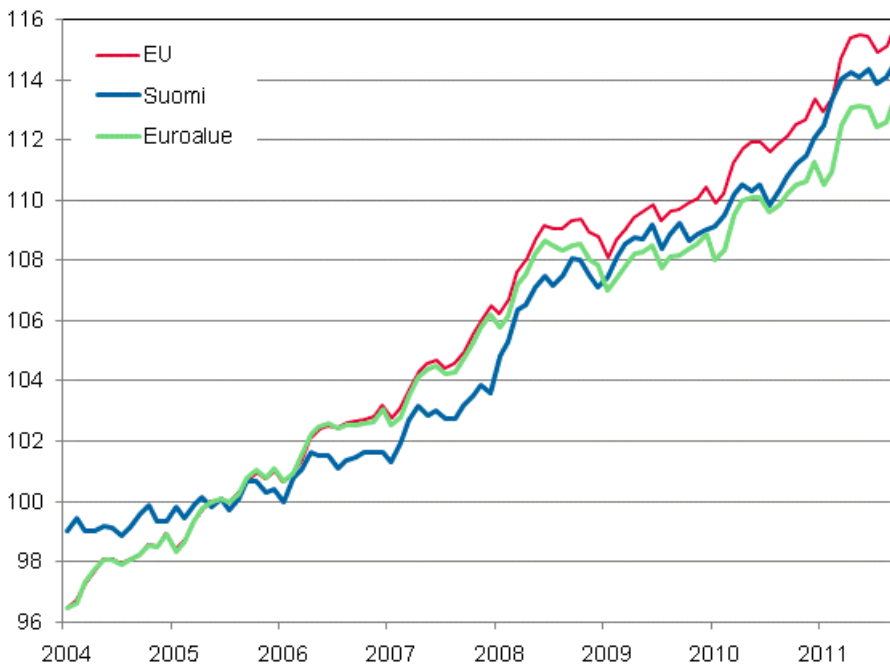
Liitekuvio 2. Kuluttajahintaindeksin vuosimuutokseen eniten vaikuttaneita hyödykkeitä, lokakuu 2011

Liitekuvio 3. Yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin ja yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin kiintein veroin vuosimuutokset, tammikuu 2007 - lokakuu 2011

Liitekuvio 4. Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi 2005=100; Suomi, Euroalue ja EU

Laatuseloste: Kuluttajahintaindeksit

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Yhteenveto tuotteen tietosisällöstä ja käyttötarkoituksesta

Kuluttajahintaindekseihin kuuluu neljä indeksiä eli kuluttajahintaindeksi, elinkustannusindeksi, yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi ja kiinteäveroinen yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi. Indeksit mittaavat kuluttajien tavaroista ja palveluista maksamien hintojen kehitystä. Ne kertovat kuinka paljon tavaroiden ja palvelujen hinnat ovat muuttuneet vertailuajankohtaan nähden.

Kuluttajahintaindeksi on yleisin inflaatiomittari. Sitä käytetään rahan ostovoiman muutoksen mittarina talouspolitiikassa sekä talouden eri aloilla.

Elinkustannusindeksi -nimitystä on Suomessa käytetty vuoteen 1958 asti nykyisen kuluttajahintaindeksi -nimityksen synonyymina. Elinkustannusindeksi 1951:10=100 -indeksi on aikasarja, joka kehittyi perusvuodeltaan uusimman kuluttajahintaindeksin mukaan. Elinkustannusindeksiä käytetään esimerkiksi vuokrasopimuksissa ja eräiden etuuksien, kuten lapsilisien ja eläkkeiden tarkistuksissa kompensoimaan rahan ostovoiman muutoksia. Elinkustannusindeksin etuna sopimuskäytössä on se, että lukusarja jatkuu katkeamatta myös silloin, kun kuluttajahintaindeksin sarjoihin tulee katkoksia indeksiudistusten yhteydessä.

Kaikki Euroopan unionin jäsenvaltiot tuottavat yhdenmukaistettua kuluttajahintaindeksiä (Harmonised Index of Consumer Prices, HICP). Näistä EU:n tilastovirasto Eurostat laskee painottamalla EU- ja EMU-alueiden indeksit. Yhdenmukaistettujen kuluttajahintaindeksien pääasiallinen käyttötarkoitus on EU-maiden välinen inflaatiovertailu. Euroopan keskuspankki käyttää yhdenmukaistettua kuluttajahintaindeksiä rahapolitiikassaan inflaation mittarina. Erona kuluttajahintaindeksiin yhdenmukaistetusta kuluttajahintaindeksistä on jätetty pois kansainvälisen vertailukelpoisuuden saavuttamiseksi omistusasumiseen, korkoihin ja rahapeleihin liittyvät menot sekä veroluonteiset maksut. Kiinteäveroinen yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi mittaa markkinainflaatiota siten, että verokanta pidetään kiinteänä perusajankohtaan nähden. Perusajankohta on edellisvuoden joulukuu.

1.2. Tilastojen keskeiset käsitteet, luokitukset ja aineistot

Kuluttajahintaindeksin ja yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin keskeinen käsite on vuosimuutos, jolla tarkoitetaan indeksin kuvaaman kulutuskorin keskimääräistä hinnanmuutosta edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta. Kuluttajahintaindeksistä julkistetaan myös muutos edellisestä kuukaudesta.

Elinkustannusindeksin keskeinen käsite on pisteluku, joka kuvaa kuluttajahintojen muutosta vuoden 1951 lokakuusta. Pistelukuja vertaamalla voidaan laskea inflaatioarvio mille tahansa indeksin kattamalle aikavälille. Elinkustannusindeksistä ei julkaista alaindeksejä, ainoastaan kokonaispisteluku.

Tilastossa käytetään yksityisen kulutuksen käyttötarkoituksen mukaista hyödykeluokitusta (Classification Of Individual Consumption by Purpose, COICOP). COICOP on yksi Yhdistyneiden Kansakuntien kansantalouden tilinpitojärjestelmän mukaisista luokituksista. Kuluttajahintaindeksissä käytettävä luokittelu on vahvistettu Euroopan Unionin Komission asetuksella (EC) No 2214/96. Kansallista käyttöä varten luokitusta on edelleen jonkin verran tarkennettu.

Tilastokeskuksen haastattelijat keräävät kuluttajahintaindeksiä varten kuukausittain noin 50 000 päivittäistavaroiden, kestokulutushyödykkeiden ja palvelujen hintaa 483 hyödykkeestä noin 2700 liikkeestä. Nämä hinnat kattavat noin 50 prosenttia kulutuskorin arvosta. Lisäksi hintatietoja kerätään keskitetysti Tilastokeskuksessa. Lähteenä käytetään myös muita tilastoja, mm. Tilastokeskuksen vuokratilastoa, asuntojen hintatilastoa, kiinteistöjen hintaindeksiä ja rakennuskustannusindeksiä. Tietoja tuottavat myös muut viranomaiset, kuten Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja Kela.

1.3. Lainsäädännöllinen perusta ja suositukset

Kuluttajahintaindeksin ja elinkustannusindeksin laadinta perustuu Kansainvälisen työjärjestön ILO:n työtilastokonventioon n:o 160, jonka Suomi on ratifioinut vuonna 1987. Indeksien laadinnassa noudatetaan konventioon liittyviä kansainvälisiä suosituksia.

Yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin laskentaa ohjaavat EU-säädökset. Perusasetuksena on Euroopan neuvoston asetus numero 2494/95, jossa säädetään EU-jäsenmaiden vertailukelpoisen kuluttajahintaindeksin laadinnasta. Lisäksi on useita Komission asetuksia, joissa on säädetty yhdenmukaistetun indeksin laskentamenettelyistä sekä sen kattavuudesta.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Kulutuskorin muodostamisessa arvioidaan yksityisten kotitalouksien kulutuksen rakenne eli kuinka paljon kuluttajat käyttävät vuoden aikana rahaa erilaisten tavaroiden ja palveluiden ostamiseen. Pääasiallisena lähteenä käytetään kansantalouden tilinpidon yksityistä kulutusta koskevia tietoja, jotka perustuvat Tilastokeskuksen kulutustutkimuksen tietoihin. Niiden lisäksi käytetään mm. keskusliikkeiden ja toimialajärjestöjen aineistoja. Kulutuskorin rakenne ja siihen liittyvät hyödykeotokset uusitaan viiden vuoden välein.

Kuukausittaisen hintaseurannan peruslähde on kuluttajahintaindeksin oma tiedonkeruu, joka päivittäistavaroiden osalta perustuu liikevaihdolla painotettuun otokseen vähittäiskaupoista. Kestokulutus- ja puolikestävien tavaroiden keruu perustuu harkinnanvaraiseen liikeotokseen suurimmista kaupungeista. Muista tilastojärjestelmistä tulevat hintatiedot on kuvattu erikseen näiden tilastojen omien kuvausten yhteydessä.

Kerätyistä hintatiedoista muodostetaan hintasuhteita, joissa verrataan tarkalleen saman hyödykkeen hintaa perus- ja vertailuajankohtana samassa liikkeessä. Hintasuhteista lasketaan edelleen ns. mikroindeksiluokissa (hyödyke x alue) painottamattomat geometriset keskiarvot. Näistä mikroindekseistä lasketaan aritmeettiset painotetut hintaindeksit hyödykeluokituksen eri tasoille. Indeksissä käytetään mikroindeksien aggregointiin perusajankohdan kulutusrakenteeseen perustuvia painoja. Tällaista menettelyä kutsutaan Laspeyres-tyyppiseksi hintaindeksiksi.

Elinkustannusindeksi lasketaan ketjutuskertoimella aina perusvuodeltaan uusimmasta kuluttajahintaindeksistä.

Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi perustuu kuluttajahintaindeksiin, joten indeksin laadintamenetelmät ovat pääasiassa samat kuin kuluttajahintaindeksissä. Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi on kuitenkin ketjuindeksi, jossa vertailuajankohdan hintaindeksijä verrataan aina edellisen vuoden joulukuun hintaindeksihin. Kulutusrakenne päivitetään ketjuindeksissä vuosittain. Suomessa tämä on tehty vuoden 2010 loppuun saakka indeksin painojen hintapäivityksen avulla. Vuoden 2011 alusta painot on päivitetty kansantalouden tilinpidon tietojen pohjalta.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

3.1. Tilastojen kattavuus

Kuluttajahintaindeksin ja elinkustannusindeksin perustana olevat hyödyke- ja liikeotokset kattavat kuvattavan ilmiöalueen varsin yksityiskohtaisesti. Yksityistä kulutusta koskeva tietopohja perustuu vakiintuneisiin tilastojärjestelmiin. Tilastoalueelta on olemassa lukuisia kansainvälisiä suosituksia. Tilastoa koskevan ulkoisen arvion (Kansainvälinen valuuttarahasto, IMF 2005) mukaan Suomen kuluttajahintaindeksin laadinnassa noudatetaan näitä suosituksia.

Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi kattaa kansallisesta indeksistä vajaat 90 prosenttia.

Yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin kulutuskoriin eivät kuulu omistusasuminen, rahapelit, korot ja veroluonteiset maksut.

3.2. Tilastojen tarkkuus

Tilasto perustuu moniin aineistoihin ja otantajärjestelmiin. Laskentaratkaisussa otannoista johtuvaa satunnaisuutta vähentää se, että tilasto perustuu paneeliasetelmaan. Tämä menettely varmistaa sen, että indeksin tuottamat hinnanmuutosarvot ovat otantateknisessä mielessä hyvin tarkkoja.

Otantojen suuren määrän ja toisistaan poikkeavien otanta-asetelmien johdosta indeksille on kuitenkin hyvin vaikeaa arvioida tilastollista keskivirhettä. Yleisesti on arvioitu indeksin olevan niin tarkka, että sen tulosten julkaiseminen nykyisellä yhden desimaalin tarkkuudella on tilastollisesti järkevää.

Markkinoille tulevien uusien liikkeiden ja palveluiden tarjoajien sisällyttäminen kuluttajahintaindeksiin tapahtuu periaatteessa samalla tavalla kuin uusien tuotteiden. Uusien liikkeiden aiheuttama harha on todennäköisesti vähäinen, koska vanhat (hintaindeksin otokseen kuuluvat) samalla segmentillä toimivat yritykset reagoivat usein uuden liikkeen markkinoille tuloon hintoja alentamalla (esim. eräiden ulkomaisten kauppaketjujen tulo Suomeen).

Kuluttajahintaindeksiin vaikuttaa myös ns. substituutioharha: perusperiodille arvioitu kulutusrakenne ei pysy muuttumattomana, koska kuluttajien kulutustottumukset vaihtuvat hyödykkeiden suhteellisten hintojen muuttuessa. Jos esimerkiksi lihan hinta nousisi nopeasti, kuluttajat saattaisivat ostaa enemmän kalaa ja vihanneksia. Tällöin kuluttajahintaindeksi kuvaisi perusajankohdan kulutuksen mukaisen eikä muuttuneen ostoskorin hinnan muutosta. Talusteorian mukaan kuluttajahintaindeksin vanhan kulutuskorin mukaisella indeksillä on taipumus näyttää suurempaa inflaatiota kuin tuoreemman kulutuskorin mukaisella indeksillä. Substituutioharha pienenee, kun painorakennetta päivitetään riittävän usein.

Elinkustannusindeksi 1951:10=100 ja yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi perustuvat kuluttajahintaindeksiin ja näin ollen indeksin yleiset virhelähteet ovat samat kuin kuluttajahintaindeksissä.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tiedot kerätään tilastokuukauden 10.-20. päivä tai koko kuukautta koskevana. Tilastot laaditaan kuukausittain ja ne julkaistaan tilastokuukautta seuraavan kuun 14. päivänä tai lähimpänä arkipäivänä. Tammikuun indeksit julkaistaan helmikuun 19. tai lähimpänä arkipäivänä. Indeksit ovat ilmestyessään lopullisia.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Kuluttajahintaindeksi julkaistaan Tilastokeskuksen internetsivuilla. Sieltä löytyy tilaston pdf-julkaisu, joka on tilattavissa myös maksullisena paperijulkaisuna. Lisäksi tilastoista on saatavissa tietoa tietokantapalvelusta.

Tilastojen keskeiset kuvailutiedot on selvitetty tässä dokumentissa, joka sisältyy kuluttajahintaindeksin tilastosivustoon. Tilastokeskuksen verkkokoulussa on oma opintojakso hintaindekseistä. Sen yksi osuus käsittelee kuluttajahintaindeksin (tällä hetkellä kuluttajahintaindeksi 2005=100) laadintamenettelyjä tässä esitettyä tarkemmin. Kuluttajahintaindeksin www-sivustolla on mm. selvitys käytetyistä luokituksista ja käsitteistä ja indeksin yksityiskohtaisempi painorakenne.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

6.1. Vertailtavuus muihin aineistoihin

Hintavertailutietoja tuottavat myös muut viranomaiset kuten Kuluttajavirasto ja Kuluttajatutkimuskeskus sekä yksityiset yritykset. Erilaisten menetelmien ja suppeampien otosten vuoksi ne saattavat antaa hintakehityksestä kuluttajahintaindeksistä poikkeavan kuvan. Hintakehitysarvot ovat kuitenkin usein lähellä toisiaan.

Kuluttajahintaindeksiä arvioidaan usein myös suhteessa tiedonkäyttäjän omiin kokemuksiin hinnanmuutoksista. Esimerkiksi euron käyttöönoton yhteydessä viitattiin usein siihen, että kuluttajan oman

kokemuksen mukaan hinnat nousivat selvästi, vaikka kuluttajahintaindeksi ei näyttänytkään nousua. Kokemus yleistä inflaatiota suuremmasta (tai pienemmästä) hinnannoususta on mahdollinen, koska yhdenkään yksittäisen kuluttajan kulutuskori ei ole täysin samanlainen kuin kuluttajahintaindeksin perustana oleva keskimääräinen kulutuskori. Esimerkiksi alkoholin hinnanmuutokset näkyvät keskimääräisessä inflaatiossa, koska alkoholiin käytetään huomattava summa rahaa. Raittiin henkilön oman kulutuskorin hinta ei tässä tapauksessa kuitenkaan muutu.

6.2. Vertailtavuus historiatietoihin

Kuluttajahintaindeksin hyödykkeitä tai luokituksia muutettaessa tilastosarjat kytetään toisiinsa ketjuttamalla. Menettelyn avulla saadaan pitkiä aikasarjoja yleisestä inflaatiosta. Varhaisin virallinen inflaatio sarja alkaa vuodesta 1914. Jälkikäteen on tuotettu sarja, joka alkaa vuodesta 1860.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Kuluttajahintaindeksi on osa vakiintunutta makrotaloudellista tilastotuotantoa. Indeksien tietoja käytetään mm. kansantalouden tilinpidon yksityisen kulutuksen deflaattorina, joten tilinpidon kulutusaikasarjat ja kuluttajahintaindeksin sarjat ovat teknisistä syistä varsin yhtenäisiä. Tärkeimpänä käsitteellisenä poikkeamana suhteessa kansantalouden tilinpitoon on omistusasuminen, jossa tilinpidon käyttämä vuokraekvivalenssimenettely saattaa johtaa erilaiseen tulokseen kuin kuluttajahintaindeksin hankintakustannusten mittaamiseen perustuva menettely.

Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi kattaa vajaat 90 prosenttia kansallisen indeksin kulutuskorista. Yhdenmukaistettuun kuluttajahintaindeksiin eivät kuulu omistusasuminen, korot, rahapelit ja veroluonteiset maksut, jotka ovat mukana kansallisessa kuluttajahintaindeksissä. Kaikki Euroopan unionin jäsenvaltiot tuottavat yhdenmukaistettua kuluttajahintaindeksiä (Harmonised Index of Consumer Prices). Näistä EU:n tilastovirasto laskee EU- ja EMU-alueiden indeksit.

Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Hinnat ja kustannukset 2011

Lisätietoja

Juhani Pekkarinen (09) 1734 3476

Mari Ylä-Jarkko (09) 1734 3310

Vastaava tilastojohtaja:

Kari Molnar

kuluttajahintaindeksi@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Kuluttajahintaindeksi, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

*Tilastokeskus, myyntipalvelu
PL 2 C
00022 TILASTOKESKUS
puh. (09) 1734 2011
faksi (09) 1734 2500
myynti@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi*

*ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1796-3524 (pdf)
ISSN 0784-820X (print)
Tuotenumero 3147 (print)*